

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 23.5.2005
KOM(2005) 208 končno

SPOROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Evropska vesoljska politika – predhodna izhodišča

{SEC(2005)664}

SPOROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Evropska vesoljska politika – predhodna izhodišča

KAZALO

UVOD.....	3
1. STRATEGIJA	4
2. NALOGE IN PRISTOJNOSTI	6
2.1. Naloge	6
2.2. Upravljanje	7
3. PREDNOSTNE NALOGE IN STROŠKI	7
3.1. Prednostne naloge	7
3.2. Stroški	8
4. IZVAJANJE.....	9
4.1. Industrijska politika.....	9
4.2. Mednarodno sodelovanje	10
4.3. Instrumenti	11
4.4. Upravljanje programov EU	12
4.5. Pravni in institucionalni okvir	13

UVOD

„Vesoljski svet“, kot je določen v okvirnem sporazumu med ES in ESA, se je 25. novembra 2004 sestal pod skupnim predsedstvom Sveta EU in Sveta Evropske vesoljske agencije (ESA) na ministrski ravni ter v svojih smernicah¹ določil, da bo na svojem drugem srečanju:

„določil in opredelil prednostne naloge Evropskega vesoljskega programa, vključno z oceno predvidenih stroškov;

opredelil vloge in pristojnosti EU, ESA in drugih interesnih skupin, ki sodelujejo pri Evropskem vesoljskem programu, ter določil ustrezne vire financiranja;

opredelil načela industrijske politike in financiranja za izvajanje Evropskega vesoljskega programa.“

Ta dokument je odziv na te smernice. Pripravil ga je skupni sekretariat ES in ESA. O njem so razpravljale države članice na visoki ravni v okviru Skupine za vesoljsko politiko. Poleg tega so 5. aprila 2005 potekale razprave z industrijskim sektorjem. Na podlagi smernic drugega Vesoljskega sveta, ki je predviden za 7. junij 2005, namerava skupni sekretariat ta dokument nadalje razviti in predhodna izhodišča preoblikovati v konkretnjši predlog za evropsko vesoljsko politiko ter primeren program, ki bo predložen tretjem Vesoljskemu svetu. V končnem predlogu bodo upoštevani tudi rezultati odprtega posvetovanja.

Ta evropska vesoljska politika bo vsebovala: strategijo, ki opisuje cilje; naloge in obveznosti glavnih akterjev pri doseganju teh ciljev; Evropski vesoljski program, ki določa prednostne naloge glavnih akterjev; ter zbirko izvedbenih načel, o katerih se dogovorijo akterji.

¹ Priloga II 15000/04, sprejeta na 2624. srečanju Sveta za konkurenčnost EU (15259/04, odstavek 11).

1. STRATEGIJA

Vesoljske dejavnosti so strateškega pomena za izgradnjo Evrope. Vesolje je orodje, ki služi politikam Unije, njenim državam članicam in državljanom: to so strateški vpliv, znanstveni napredek ter gospodarska rast ekonomije znanja in varnosti.

EU postaja vedno pomembnejši globalni akter. Po širitvah se je strateški vpliv EU še povečal. Zato je treba razmisliti o instrumentih, ki so za to potrebni, vključno z vesoljsko politiko, jih prilagoditi in vzpostaviti.

Opredelitev evropske zamisli o vesolju in njenih prednostnih nalogah je predpogoj za nadaljnji uspeh na tem področju. Evropske cilje je treba jasno določiti, da bi posameznim institucionalnim in zasebnim akterjem omogočili izvajanje ukrepov, potrebnih za doseganje teh prednostnih nalog. Vesoljske dejavnosti presegajo medpodročne politike, kot so raziskave in inovacije, in zadevajo več politik Skupnosti.

Vesolje je strateško industrijsko področje za rast in zaposlovanje ter zato del strategije za rast in zaposlovanje. Vesoljske aplikacije podpirajo gospodarsko dejavnost in ključne vladne storitve, saj njihov pomen presega področje raziskav. Njihova učinkovitost je odvisna od povezovanja z zemeljskimi sistemi, kjer se lahko koristijo prednosti obeh sistemov. Teh ugodnostije deležna cela Evropa. Trgi novih aplikacij bodo z inovacijami zlasti MSP dobili nov zagon.

Vesoljska znanost in aplikacije so pomembne pri krepitevi konkurenčnosti evropske družbe, ki temelji na znanju. Z večjimi uspešnimi vesoljskimi raziskovalnimi odpravami pod evropskim vodstvom so ESA in njene države članice, evropska znanstvena skupnost ter proizvodni in storitveni sektor pridobili osrednji položaj na tem področju. Znanstvene in industrijske vesoljske raziskave so močna gonilna sila za nove tehnološke dosežke in zagotavljajo nadaljnje aplikacije, ki ugodno vplivajo na družbo in okolje. Vesolje je podpora evropskemu povezovanju, ne samo s svojimi tehničnimi zmogljivostmi, ampak tudi kot svetovni podvig in izziv za Evropo.

Evropska varnostna politika se hitro razvija. Ozaveščenost o razmerah v vesolju in zmožnost ukrepanja bosta imeli pri teh politikah odločilno vlogo. Meje med obrambno infrastrukturo in notranjo varnostno infrastrukturo ter sistemi so vedno bolj nejasne, zato je treba nujno določiti njihovo skupno uporabo. Svet Evropske unije je potrdil, da bi lahko zmogljivosti vesolju prispevale k boljši zmogljivosti EU na področju kriznega upravljanja in ogrožanja varnosti. Zato je potrdil zamisel, da morata svetovna vesoljska politika EU in Evropski vesoljski program² odražati opredeljene in dogovorjene zahteve EVOP.

EU potrebuje zagotovljen dostop do zmogljivosti na področju razvoja, zagona in obratovanja zmogljivosti v vesolju, ki bo zagotovljen z neodvisnimi zmogljivosti, strateškim mednarodnim partnerstvom in zaupanjem v tržne sile. Evropske naložbe v vesoljsko infrastrukturo in storitve ugodno vplivajo na sosednje države, države v razvoju in mednarodne partnerje. Zato se bo mednarodna razsežnost vesoljske politike povečala.

Danes so evropske družbe ključni akterji na svetovnem komercialnem trgu proizvodnje satelitov, izstrelitev in upravljavcev satelitov. Evropa ima trdno tehnološko podlago, dosežena

² Dokument Sveta 11616/1/04 REV 1, potrjen novembra 2004 (Bilten EU 11-2004, točka 1.6.16)

pa je bila tudi znanstvena odličnost. Omenjeno je bilo doseženo z javnimi sredstvi za vesolje, ki so v primerjavi z Združenimi državami šestkrat nižji. Evropski vesoljski sektor mora torej še naprej vzdrževati odličnost s sprejemljivimi stroški.

Na prvem „Vesoljskem svetu“ novembra 2004 so države članice izrazile željo, da bi se razsežnost EU na področju vesoljske politike povečala. Prepoznale so možnosti, da vesoljske dejavnosti prispevajo k evropskim političnim ciljem na več področjih³. Te dejavnosti je treba izvesti z obstoječimi evropskimi zmogljivostmi, zlasti s pomočjo Evropske vesoljske agencije in nacionalnih vesoljskih agencij.

Za izkoriščanje vseh znanstvenih, tehnoloških, industrijskih ter gospodarskih in strateških možnosti, ki jih ponuja vesolje, bo potrebno dolgoročno financiranje. Poleg obstoječega financiranja ESA in nacionalnega financiranja bodo bistvena finančna sredstva EU. Zaradi relativno omejene količine javnih sredstev, ki so na voljo za vesoljske dejavnosti v primerjavi z Združenimi državami, je bistvenega pomena, da se obstoječa sredstva učinkovito uporabijo ter da se doseže stroškovna učinkovitost.

Učinkovita porazdelitev pristojnosti med EU in državami članicami na področju vesoljskih dejavnosti, pomeni, da je treba uskladiti in razširiti finančna in nefinančna prizadevanja glavnih evropskih javnih akterjev. To pa hkrati pomeni, da je treba določiti vloge in obveznosti ter izboljšati transparentnost med vsemi akterji, to je doseči optimalno načrtovanje in porabo sredstev. Prikaz vedno bolj učinkovite in smiselne porabe sredstev bo privabil in spodbudil nadaljnje javne in zasebne naložbe.

Vsak akter mora biti glede na svoje naloge in pristojnosti pripravljen pogumno določiti prednostne naloge ter pri tem upoštevati potrebe in zahteve uporabnikov. Aplikacije (izkoriščanje vesoljskih sistemov z zemeljskimi sistemi) bodo zavzele v programu pomemben položaj. To bo uporabnikom omogočilo, da prispevajo potrebna finančna sredstva, to pa bo krepilo trg javnega sektorja. Poleg tega potrebuje EU zagotovljene in konkurenčne zmogljivosti za zagon in obratovanje v vesolju kot del evropske vesoljske politike.

EU mora upoštevati, da je velik del infrastrukture, na katero se Evropa zanaša, v lasti držav članic in se morda ne uporablja na skupni ravni EU. To velja zlasti za obrambne sisteme, kjer obstajajo vrzeli, ki jih ne bo mogoče zapolniti v okviru sedanjih načrtov. Podatkovni vmesniki celo pri obstoječih in načrtovanih satelitih niso vedno usklajeni. Galileo ter Globalno nadzorovanje okolja in varnosti (Global Monitoring for Environment and Security – GMES) sta trenutno najbolj napredna projekta aplikacij. Vesolje postaja ključni element za ključne politike EU, zlasti za prevoz, kmetijstvo, okolje, varnost in informacijsko družbo, saj je povezan z zemeljskimi komponentami v nadzornih in komunikacijskih omrežjih in njihovimi storitvami.

³ 2624. srečanje Sveta Evropske unije za konkurenčnost (15259/04, odstavek 31).

Z izvajanjem evropske vesoljske politike bo istočasno potekal razvoj:

- (a) politike industrijskih sektorjev, ki bo Evropi omogočila, da zagotovi industrijska in nujna tehnološka sredstva ter zmožnosti in hkrati svetovno konkurenčno vesoljsko industrijo;
- (b) politike mednarodnega sodelovanja, ki izpolnjuje širše geopolitične cilje evropskih politik zunanjih odnosov, vključno s sosedsko politiko, in zagotavlja učinkovito vsakodnevno obratovanje vesoljskih sistemov;
- (c) instrumentov za vlaganje v programe in zagotavljanje njihovega učinkovitega upravljanja.

2. NALOGE IN PRISTOJNOSTI

2.1. Naloge

Naloge in pristojnosti v okviru evropske vesoljske politike je treba opredeliti, da se zagotovi jasna in dopolnilna dodelitev nalog ob upoštevanju obstoječih pravnih določb. Za naslednje obdobje so glavni akterji ob medsebojnem upoštevanju namer opredelili svoje glavne vloge.

Naloga EU bo:

- določitev prednostnih nalog in zahtev v zvezi z vesoljskimi sistemi, ki bodo služili glavnim ciljem in politikam EU ter potrebam njenih državljanov;
- združevanje politične volje in povpraševanja uporabnikov v korist obeh;
- zagotavljanje razpoložljivosti in neprekinjenosti storitev, ki podpirajo politike EU, s financiranjem pomembnih predhodnih raziskovalnih dejavnosti, nakupom storitev ali zagotavljanjem uvajalne in obratovalne faze vesoljskih sistemov, kot je primerno, ter s spodbujanjem financiranja uporabnikov v kratkem času;
- zagotavljanje povezovanja vesoljskih sistemov s sorodnimi zemeljskimi sistemi in sistemi na mestu samem pri pospeševanju razvoja aplikacijskih storitev po meri uporabnika, ki podpirajo politike EU;
- ustvarjanje optimalnega pravnega okolja, ki olajša inovacije;
- spodbujanje usklajevanja evropskega stališča v okviru mednarodnega sodelovanja.

Vesoljske dejavnosti EU se bodo izvajale z obstoječimi evropskimi zmogljivostmi, zlasti v okviru Evropske vesoljske agencije, nacionalnih vesoljskih agencij, industrijo, itd. EU spodbuja tudi razvoj inovativnih storitev, da bi izkoristila vesoljske sisteme, ki koristijo industriji in državljanom po vsej Evropi.

V skladu z odločitvami držav članic in sodelujočih držav bodo naloge ESA:

- podpora tehničnih specifikacij vesoljskega segmenta v vesoljskih aplikacijskih programih ob upoštevanju zlasti zahtev EU;

- razvoj in izvajanje vesoljskih tehnologij, še zlasti v povezavi z dostopom do vesolja, znanosti in raziskovanja;
- doseganje odličnosti na področju znanstvenih raziskav v vesolji, o vesolju in iz vesolja;
- svetovanje EU glede zahtev v zvezi z vesoljskim segmentom kot podpora razpoložljivosti in neprekinjenosti storitev;
- izvajanje mednarodnega sodelovanja v okviru programov pod vodstvom ESA.

Posamezne države članice, zastopane v „Vesoljskem svetu“, bodo za evropsko vesoljsko politiko ob upoštevanju načela subsidiarnosti določile temelje za programe na nacionalni ravni, in predlagale, kakšen del bi ti programi predstavljali v skupnem Evropskem vesoljskem programu na področjih, ki prispevajo k uresničitvi njegovih ciljev.

Večina držav članic EU in ESA v okviru svojega članstva EUMETSAT že vlaga v operativne satelite za spremljanje vremena, podnebja in okolja. Te države članice bi lahko z drugimi članicami EUMETSAT preučile njihovo vlogo v zvezi z operativnimi storitvami GMES.

Poleg tega bo Evropski vesoljski program upošteval tudi interesne skupine zasebnega sektorja. Upravljanje programa bo spodbudilo razvoj izdelkov in storitev, ki jih bo zasebni sektor zagotovil vladnim in komercialnim uporabnikom. Kadar bo mogoče, se bodo sklenila partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem s porazdeljenim tveganjem. Med vzpostavitvijo in rednimi posodobitvami programa bodo potekala posvetovanja z vsemi interesnimi skupinami.

2.2. Upravljanje

EU mora spodbujati znanstveni in tehnični napredek, industrijsko konkurenčnost in izvajanje svojih politik, ki temeljijo na evropski vesoljski politiki.

S tesnejšim povezovanjem vesoljskih dejavnosti in politik EU, ki jim lahko te dejavnosti koristijo, se bo povečala učinkovitost teh politik, hkrati pa tudi vesoljske politike. V Evropi je veliko akterjev na področju vesoljskih dejavnosti. Zagotoviti je treba, da se bodo te dejavnosti med seboj dopolnjevale. Zato bo morala Evropa optimizirati predviden potek upravljanja vesolja.

Akterji bodo uporabljali evropske tehnične zmogljivosti, ki so povezane v omrežje glede na dejavnosti in znane kot „omrežje središč“. ESA bo usklajevala prizadevanje za preoblikovanje vesoljske javne infrastrukture, da bi povečala učinkovitost programov. Zaradi omejitev javnega financiranja je potrebna konsolidacija finančnih sredstev.

3. PREDNOSTNE NALOGE IN STROŠKI

3.1. Prednostne naloge

Pri pripravi Evropskega vesoljskega programa bodo glavni akterji razpravljali o prednostnih nalogah in v skladu s svojimi pristojnostmi upoštevali predloge ostalih akterjev, preden bodo sprejeli končne odločitve. Tako bo program dosegel več, kot bi njegovi sestavni deli dosegli ločeno.

Prednostne naloge so opredeljene v skladu z izkoriščanjem in odkrivanjem vesolja. Izkoriščanje upošteva potrebe uporabnika in obravnava vesolje kot orodje za doseganje političnih ciljev. Raziskovanje obravnava vesoljske cilje in razume vesolje kot mesto za raziskovanje, vključno z razvojem osnovnih orodij in izboljšanjem znanstvenih dognanj. Več informacij o prednostnih nalogah, navedenih v nadaljnjem besedilu, vsebuje Priloga B.

Ker bodo interesi EU odvisni predvsem od prispevka vesolja pri uresničevanju politik EU, bodo njene dejavnosti usmerjene v aplikacije. Potrebe, povezane z izvajanjem politik Skupnosti, že predstavljajo znaten del dejavnosti, ki uporabljajo informacije, pridobljene v vesolju. Te se bodo še povečale, zlasti zaradi vse večje vloge EU kot globalnega akterja in pomembnosti neodvisnih ocen globalnega okolja, naravnih virov in varnosti. EU bo upoštevala zlasti gospodarski potencial aplikacije (za komercialno uporabo ali uporabo v javnih storitvah, vključno z varnostjo), izpopolnjenost tehnologij za izkoriščanje ter ali bodo tržne sile lahko evropskim uporabnikom same zagotovile potrebne sisteme.

Zato bodo prednostne naloge EU:

- Galileo, aplikacijski program po meri uporabnika, ki se še nahaja v razvojnem obdobju.
- GMES, v začetni fazi, potrebna vključitev vesoljskih in zemeljskih zmogljivosti za spremljanje operativnih aplikacijskih storitev po meri uporabnika. GMES bo druga vodilna prvina EU, ki lahko aktivira evropske akterje in sredstva za okoljsko in varnostno politiko. Usklajen bo s pobudo Skupine za opazovanje zemlje (Group on Earth Observations – GEO), ki je bila ustanovljena, da zagotovi celovitejše in stalno opazovanje zemlje na mednarodni ravni ter da pomaga pri raziskavah na področju okolja in trajnostnega razvoja.
- Dolgoročne raziskave satelitskih komunikacijskih tehnologij v okviru pobude „i2010“ (European Information society in 2010 – Evropska informacijska družba leta 2010), ki je bistveni del povezanega pristopa do informacij in elektronskih komunikacij.

Glavni poudarek ESA bodo raziskovanje vesolja in osnovna orodja, od katerih sta odvisna izkoriščanje in raziskovanje vesolja: dostop do vesolja, znanstvena dognanja in vesoljske tehnologije. V skladu s tem bodo njene prednostne naloge zagotavljanje zagotovljenega in konkurenčnega dostopa do vesolja z družino nosilnih raket; doseganje odličnosti znanosti o vesolju (The mandatory Science Programme – obvezni znanstveni program), iz vesolja (Earth science through the Earth Observation Envelope Programme – Geologija v okviru krovne programa za opazovanje zemlje) in v vesolju (Life and Physical Sciences on the ISS – Znanosti o življenju in fizikalne znanosti v okviru MVP); izkoriščanje znanja in izkušenj pri robotskem in človekovem odkrivanju planetarnega sistema in razvoj tehnologij za vzdrževanje opremljenosti konkurenčne vesoljske industrije z namenom, da bo izpolnila prihodnje potrebe Evrope na področju vesoljskih sistemov.

Države članice so bile na „Vesoljskem svetu“ pozvane, da predstavijo svoje prednostne naloge in tako prispevajo k pripravi Evropskega vesoljskega programa ter pri tem upoštevajo že določene programske prednostne naloge v okviru ESA in EU.

3.2. Stroški

Stroški teh prednostnih nalog za programe EU, ESA in nacionalne programe držav članic bodo določeni v naslednjih mesecih. Zanje bodo veljali običajni proračunski in programski odobritveni postopki. To sporočilo ne odseva razprav o finančnih načrtih EU, ki še potekajo.

Z usklajevanjem naporov bodo akterji zagotovili, da bodo z novimi naložbami doseženi dodatni rezultati.

4. IZVAJANJE

4.1. Industrijska politika

Raziskave in razvoj ter naložbe v infrastrukturo, izkoriščanje in način ureditve v vesoljskem sektorju po vsem svetu vodijo vlade. Komercialni trg je dejaven na področju telekomunikacij/radiofuzije in nekaterih storitev, povezanih z navigacijo in opazovanjem zemlje ter, v omejenem obsegu, vesoljskih izstrelitev. Zanj je značilno omejeno število dobaviteljev in veliko javno povpraševanje. Vesoljski sektor zadeva tehnološko zelo tvegane razvojne dosežke z dolgimi investicijskimi obdobji. To zahteva zmogljivosti za načrtovanje, razvoj in izdelavo.

Mednarodno konkurenčna vesoljska industrija je odločilna pri doseganju evropskih gospodarskih in političnih ciljev ter prispeva k strategiji rasti in zaposlovanja. Zaposluje visoko kvalificirano delovno silo – ključni temelj gospodarstva, ki temelji na znanju. Za izvajanje evropske vesoljske politike je potrebna industrijska politika, prilagojena sektorjem, ki bo Evropi omogočala, da bo ohranila znanje in izkušnje ter neodvisnost na področju pomembnih tehnologij kot tudi konkurenčnost brez izkrivljanja.

Evropska vesoljska tehnologija je zelo odvisna od komercialnih pogodb, ki so odprte za konkurenco. Zaradi šibkih evropskih komercialnih in institucionalnih trgov, ki so pogosto odprti tudi za čezmorske dobavitelje, je industrija občutljiva za kakršnekoli tržne spremembe. Politike morajo zato upoštevati potrebo po vzdrževanju strateških zmogljivosti in zmožnosti v Evropi ter zagotavljati produktivnost.

Izkoriščanje vesoljskih sistemov v okviru zemeljskega segmenta in storitvenega sektorja, je še večji vir rasti in zaposlovanja. Zaradi pristopa po meri uporabnika in povezovanja z drugimi tehničnimi infrastrukturami se bodo razširile komercialne in javne storitve, ki bodo po pričakovanjih močno spodbudile gospodarstvo in ustvarile nova delovna mesta.

Industrijska politika EU bo vključevala:

- (a) Dejavnosti, povezane z **urejanjem** in **standardizacijo**, vključno z zagotavljanjem dostopa do frekvenc in orbitalnih virov ter vzpostavitvijo primerne pravnega okvira, ki bo olajšal in spodbudil uporabo vesoljskih storitev na vseh področjih. Pri tem bo upoštevana interoperabilnost vesoljskih in zemeljskih sistemov.
- (b) Uporabljen bo **politika javnih naročil**, ki bo stroškovno učinkovita in prilagojena novemu industrijskemu okolju EU v skladu s pravnimi akti Skupnosti. To bo posledica vesoljskih sistemov, povezanih s sistemi za spremljanje na mestu samem in drugimi zemeljskimi sistemi, ki jih vzpostavijo in predvidoma plačajo uporabniki.
- (c) Ukrepe za izboljšanje **mednarodnih trgov**. Neenaki konkurenčni pogoji, ki veljajo v primerjavi s tujimi tekmeči, ki so deležni ugodnosti pomembnih in zaščiteneh institucionalnih trgov (Združene države, Rusija), so kritični in jih je zato treba preučiti.

- (d) Vesolje je že samo po sebi tehnologija za večnamensko uporabo. Industrijska politika EU mora upoštevati civilne in varnostne aplikacije.

Za ESA je pravilo o *industrijskem povračilu*, ki se uporablja od njene ustanovitve kot mehanizem za razvoj evropskih industrijskih zmogljivosti, v postopku racionalizacije. Prispevki držav članic k programom upoštevajo pričakovane industrijske ugodnosti prvotnega programa. ESA je uvedla sistem „pravičnega prispevka“, ki je prilagoditev „pravičnega povračila“, in pri katerem prispevki, v kolikor je mogoče, ustrezajo vrednosti dodeljenih pogodb. Prav tako je treba preučiti posledice načina uporabe sistema in njegove ugodnosti v primerjavi s potencialnimi stroški v smislu konkurenčnosti, pri čemer je treba upoštevati pripravljenost držav članic, da prispevajo k programom.

4.2. Mednarodno sodelovanje

Vesoljske dejavnosti so globalne narave. Pogosto zasledujejo globalne cilje in so povezane z visokimi in tveganimi izdatki, ki jih ne more prevzeti le en vlagatelj. Običajno se izvajajo na podlagi skupnega interesa brez izmenjave sredstev. Mednarodno sodelovanje bo zato še naprej ključni dejavnik evropske vesoljske politike.

Evropa bo morala okrepiti strategije in mednarodne pobude na več področjih, vključno z raziskovanjem. Prav tako mora Evropa poglobiti svoje partnerstvo z Rusijo na področju vesolja s širokim političnim pristopom, ohranjati in razvijati svoje dolgoletno sodelovanje z Združenimi državami na področju znanosti in aplikacij, začeti ali razširiti sodelovanje s hitro nastajajočimi vesoljskimi silami ter okrepiti vlogo Evrope v mednarodnih vesoljskih organizacijah in pobudah.

V skladu s cilji evropske sosedске politike se bo spodbujalo vesoljsko sodelovanje, ki bo ugodno vplivalo na gospodarski in socialni razvoj vzhodnih in južnih sosednjih držav.

Odnose z državami v razvoju krepijo programi EU, ESA, nacionalni programi in programi EUMETSAT s povečanim vključevanjem odgovornih za razvojno politiko v Evropi. To dopolnjuje sporazume, ki so bili sklenjeni z državami o obratovanju segmenta v okviru vesoljskih programov.

Močno mednarodno sodelovanje je značilno tudi za Galilea. Za razvoj njegovega polnega potenciala so potrebni globalni partnerji. Galileo ne bo posledica sodelovanja le med evropskimi državami, saj bo hitro vključil tudi druge države, katerih število se povečuje. Zaradi sodelovanja s temi državami bo dosežena boljša tehnična uskladitev z drugimi satelitskimi navigacijskimi sistemi na svetu, okrepila se bo svetovna infrastruktura, ki je potrebna za delovanje sistema, poleg tega pa bo to sodelovanje pripomoglo k razvoju in pospeševanju trgov po vsem svetu. Z Združenimi državami, Kitajsko in Izraelom so sporazumi že podpisani, razprave pa potekajo z vsaj desetimi drugimi državami. GMES bo glavni evropski prispevek k GEOSS (Global Earth Observation System of Systems – Sistem sistemov za opazovanje zemlje) in bo usklajen s sistemi EUMETSAT in sistemi držav članic, ki sodelujejo v GEO. Na področju komunikacijskih sistemov bodo dejavnosti na področju mednarodnega sodelovanja namenjene razširitvi ugodnosti satelitskih storitev in aplikacij na tretje države.

4.3. Instrumenti

Viri, s katerimi bo EU prispevala k financiranju vesoljskih dejavnosti, bodo različni. Uvajanje in obratovanje Galileo se izvaja v okviru partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem (koncesija), za katerega bodo javna sredstva zagotovljena iz posebne proračunske postavke v okviru politike vseevropskih omrežij. V sedmem okvirnem programu RTR (OP7) bodo zajete tudi aplikacije in predhodni razvojni dosežki druge generacije tehnologij Galileo.

Pričakuje se, da bo znaten vir sredstev za vodilno zmogljivost GMES prevzela tematska prednostna naloga „Varnost in vesolje“ iz posebnega programa „Sodelovanje“ v okviru OP7. Začetne operative storitve se bodo izvajale postopoma in bodo zajemale vse komponente GMES, začele pa se bodo z omejenim številom hitrih storitev na podlagi usklajenih prednostnih nalog. Izbira hitrih storitev bo v prvi vrsti odvisna od zadostnega povpraševanja uporabnikov. Potrebe bo mogoče ponovno razvrstiti in vključiti v skupne storitve. GMES bo prispeval tudi k dopolnilnemu predlogu Direktive INSPIRE⁴ in imel od njega koristi.

GMES bo glavni evropski prispevek k globalnemu desetletnemu načrtu izvajanja Sistema sistemov za opazovanje zemlje (GEOSS). GEOSS bo ločen sistem za več sistemov za opazovanje zemlje in bo gradil na sedanjih prizadevanjih za sodelovanje. Na GMES bodo ugodno vplivali vključevanje in dosežki raziskovalnih dejavnosti opazovanja na mestu samem sistema GEOSS, ki ga bo podprla tematska prednostna naloga „Okolje (vključno s podnebnimi spremembami)“ v okviru OP7. Nanj bosta ugodno vplivala tudi povezovanje podatkov in upravljanje, ki se bosta izvajala v okviru tematske prednostne naloge „Informacijske in komunikacijske tehnologije“ v okviru OP7.

Omenjena tematska prednostna naloga „Informacijske in komunikacijske tehnologije“ v okviru OP7 bo še naprej zajemala inovativne satelitske komunikacijske in lokacijske sisteme ter storitve.

Dodatna finančna sredstva za vesoljske dejavnosti bi lahko izvirala iz drugih vzporednih posebnih programov v okviru OP7, kot sta program „Zmogljivosti“ (na primer za raziskovalno infrastrukturo) in program „Ljudje“, odvisno od posamezne teme. EU bo iz tematske prednostne naloge „Varnost in vesolje“ v okviru OP7 prispevala tudi k tistim vidikom programov pod vodstvom ESA, na katerih temelji usklajenost programa, zlasti na področju odkrivanja vesolja, dostopa do vesolja in znanosti s poudarkom na krepitvi predhodnih raziskav. Nekaj finančnih sredstev bodo prispevali tudi drugi viri, na primer za pomembne tehnologije, prenos tehnologije in posebne ukrepe MSP, storitve za arhiviranje in razširjanje podatkov Program za konkurenčnost in inovativnost.

Del OP7, ki obravnava neposredne ukrepe in ga izvaja Skupno raziskovalno središče, prav tako predvideva podporo številnih uporabniških politik, za katere so potrebne vesoljske storitve. Mednje spadajo prispevki za varnost, kmetijstvo, okolje, razvojno pomoč, globalne spremembe in upravljanje naravnih virov. Satelitski center EU, službe Evropske komisije in ESA morajo okrepiti sodelovanje, s čimer bodo dodatno povečale sinergijo in tako bistveno prispevale k razvoju evropskega sistema za opazovanje zemlje.

Programe ESA je mogoče razdeliti v dve kategoriji: v obvezne in neobvezne dejavnosti. Obvezne dejavnosti, ki zajemajo predvsem vesoljski znanstveni program in nekatere

⁴ INSPIRE je namenjen oblikovanju evropske prostorske podatkovne infrastrukture, ki bo uporabnikom zagotavljala integrirane prostorske informacijske storitve. Te storitve morajo omogočiti dostop do prostorskih podatkov prek veliko virov, od lokalne do globalne ravni.

dejavnosti v zvezi z osnovnimi tehnologijami, predstavljajo približno 20 % letnega proračuna ESA. Njihova raven je odvisna od petletne ravni sredstev. Znanstvene odprave se ocenjujejo z medsebojnim pregledom. Odobrijo jih države članice ESA.

Kot je razvidno že iz poimenovanja, se države članice ESA pri neobveznih dejavnostih lahko odločijo, ali bodo sodelovale in na kakšni ravni. Odločitve o neobveznih dejavnostih sprejemajo le sodelujoče države. Običajno se pridružijo glede na pričakovano zmožnost lastne industrije za jamčenje razvojne pogodbe v okviru programa, pri čemer zagotovijo, da bodo prispevki odražali dejanski rezultat razpisnega postopka (znotraj omejitev) – „pravičen prispevek“.

4.4. Upravljanje programov EU

Skupni projekt GALILEO zagotavlja upravljanje programa med razvojno fazo, vključno z izbirnim postopkom koncesionarja. Za upravljanje prispevka Skupnosti v okviru programa GALILEO bo odgovoren Evropski nadzorni organ GNSS. Izdelava in upravljanje sistema bosta zaupana zasebnemu konzorciju za obdobje približno 20 let. Varnostni odbor Galileo (GBS) je trenutno odgovoren za vprašanja v zvezi z varnostjo. Nadomestil ga bo Center za varnost in zaščito znotraj nadzornega organa.

Pobuda GMES bo obravnavala razvoj operativnih storitev, zagotavljala potrebno zemeljsko in vesoljsko infrastrukturo, opredeljevala vrzeli ter bila strogo osredotočena na prihodnje potrebe uporabnikov. Med uporabniki in ponudniki tehnologije bo vzpostavljen dialog, ki bo vključeval:

- proste skupine projektov in nepopolna omrežja za zbiranje informacij ob upoštevanju pilotnih faz, ki so že bile opredeljene v začetni fazi GMES;
- usklajen niz dejavnosti, ki ustrezajo potrebam uporabnikov in vodijo do vzpostavitve začetnih operativnih storitev, ki temeljijo na evropskih in globalnih omrežjih za spremljanje ter strogih merilih validacije;
- kapacitete posamezne države članice;
- sodelovanje in popolno usklajenost z razvojnimi dosežki v GEO in
- znatno višja dodeljena letna sredstva ob podpori ustrezne komunikacijske strategije.

Treba je vzpostaviti učinkovito upravljalno strukturo, ki bo GMES pomagala pri tem prehodu. Kot je navedeno v Sporočilu Komisije „Oblikovanje Evropskega raziskovalnega prostora znanja za rast“⁵, „so predvidene skupne tehnološke pobude na področjih [...] svetovnega spremljanja okolja in varnosti, ki imajo lahko obliko skupnih projektov“. Skupna tehnološka pobuda se lahko sprejme na podlagi člena 171 Pogodbe. Za doseganje ciljev je treba izbrati najprimernejše načine.

Razvojni dosežki na področju satelitske komunikacije se bodo izvajali skupaj z ESA, v kolikor je primerno.

⁵ COM(2005) 118 konč., 6. april 2005.

4.5. Pravni in institucionalni okvir

Da bi prispevali k doseganju ciljev evropske vesoljske politike, se sprejmejo izvedbeni ukrepi, z ustreznimi pravnimi instrumenti pa se potrebni ukrepi izvedejo. To bo omogočilo razvoj sedanjih načel upravljanja vesolja v Evropi, hkrati pa bo zagotovljeno dolgoročno politično priznanje strateških ugodnosti vesolja, s tem pa tudi ohranitev ESA kot stebra odličnosti Evrope.

Pravni okvir je treba oblikovati vzporedno z institucionalnim razvojem. Predvidi se lahko več možnih potekov. Ti primeri niso dokončni in se med seboj ne izključujejo:

- (a) EU lahko prevzame bistveno več odgovornosti za (i) opredelitev in usklajevanje potreb uporabnikov, (ii) zbiranje politične podpore zanje, (iii) zagotavljanje potrebnih tehnoloških razvojnih dosežkov za uresničevanje teh potreb ter (iv) zagotavljanje razpoložljivosti in neprekinjenosti storitev za njihovo podporo in podporo s tem povezanim politik. EU lahko poveča naložbe v javne vesoljske in zemeljske infrastrukture (vključno z dostopom do vesolja), ki so potrebne za uvajanje integriranih operativnih storitev;
- (b) ESA lahko glede na veljavnost okvirnega sporazuma med ES in ESA preuči svoj prihodnji odnos do razširjene EU, ki se še vedno širi;
- (c) EU mora preučiti, ali ima ustrezne mehanizme za upravljanje svojih vesoljskih dejavnosti;
- (d) posamezne države članice in njihove nacionalne vesoljske agencije lahko preučijo, ali bi bilo koristno okrepiti sodelovanje z evropskimi in nacionalnimi sorodnimi organizacijami s pomočjo njihovih omrežij v tehničnih centrih; in
- (e) druge organizacije, na primer tiste z operativnimi vlogami v vesolju, lahko preučijo dolgoročen odnos do svojih držav članic in prispevek, ki ga bodo zagotovile v okviru Evropskega vesoljskega programa.

Te predvidene poteke in vpliv sedanje politike ter prakse na konkurenčnost je treba celovito oceniti. Ocena mora biti temeljita in objektivna ter mora upoštevati vse vidike, vključno s pripravljenostjo industrije in držav članic do vlaganj, saj bo to prvi evropski vesoljski program Evrope. Ocena mora upoštevati tudi znane ključne datume odločanja na evropskem koledarju.